

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Krapina

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI
EKONOMSKA OPRAVDANOST RAZLIKA U CIJENI JAVNE VODOOPSKRBE
(OPSKRBA PITKOM VODOM)
NA PODRUČJU KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE ZA 2012.

Krapina, kolovoz 2013.

S A D R Ź A J

stranica

I.	PREDMET REVIZIJE	2
II.	CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE	3
III.	METODE I POSTUPCI REVIZIJE	4
IV.	USLUGE JAVNE VODOOPSKRBE	5
V.	NALAZ	10
VI.	OCJENA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI RAZLIKA U CIJENI JAVNE VODOOPSKRBE	19

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Krapina

KLASA: 041-01/13-07/4
URBROJ: 613-04-13-16

Krapina, 28. kolovoza 2013.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ POSEBNOJ REVIZIJI
EKONOMSKA OPRAVDANOST RAZLIKA U CIJENI JAVNE VODOOPSKRBE
(OPSKRBA PITKOM VODOM)
NA PODRUČJU KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE ZA 2012.

Na temelju odredbi članka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je posebna revizija ekonomske opravdanosti razlika u cijeni javne vodoopskrbe (opskrbe pitkom vodom) na području Krapinsko-zagorsko županije za 2012.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije su provedeni u razdoblju od 3. ožujka do 28. kolovoza 2013.

I. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je ispitati ekonomsku opravdanost razlika u cijeni javne vodoopskrbe (opskrba pitkom vodom) na području Krapinsko-zagorske županije (dalje u tekstu: Županija) za 2012.

Prema odredbama Ustava Republike Hrvatske vode su opće dobro, koje zbog svojih prirodnih svojstava ne može biti ni u čijem vlasništvu. Strategijom upravljanja vodama Republike Hrvatske (Narodne novine 91/08), koja je donesena u srpnju 2008., utvrđeni su vizija, misija, ciljevi i zadaci državne politike u upravljanju vodama (usklađeno s direktivama Europske unije). Određene su sljedeće smjernice razvoja u području vodoopskrbe: povećanje stupnja opskrbljenosti stanovništva na 85,0% do 90,0% do 2023., unapređenje upravljanja javnim vodoopskrbnim sustavima (određivanje distribucijskih područja, povezivanje vodoopskrbnih sustava-regionalni sustavi), ekonomska cijena vode, smanjenje gubitaka vode iz javnih vodoopskrbnih sustava, zadovoljenje potrebe za vodom, te povećanje sigurnosti zahvata vode za javnu vodoopskrbu. Strategijom je isključena mogućnost privatizacije vodnih resursa. Troškovi provedbe Strategije procijenjeni su na 52,8 milijarde kn, od čega se na projekte javne vodoopskrbe odnosi 13 milijardi kn. Prema studiji «Ekonomske-financijski aspekti provedbe vodno komunalnih direktiva», koju je u 2011. izradio Ekonomski institut Zagreb, ukupna ulaganja na području Županije su procijenjena na 914.300.000,00 kn, od čega se na vodoopskrbu odnosi 340.090.000,00 kn ili 37,2% ukupnih ulaganja.

Zakonodavni okvir kojim je regulirano obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i utvrđivanje cijena javne vodoopskrbe čine Zakon o vodama (Narodne novine 153/09, 63/11 i 130/11), Zakon o financiranju vodnog gospodarstva (Narodne novine 153/09 i 56/13), Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine 112/10), drugi podzakonski akti, te akti jedinica lokalne samouprave i isporučitelja usluga. Prema odredbama Zakona o vodama djelatnost javne vodoopskrbe mogu obavljati samo trgovačka društva ili ustanove u kojima udjele, odnosno osnivačko pravo, imaju isključivo jedinice lokalne samouprave, a osim djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje navedena društva ne smiju obavljati druge djelatnosti. Javna vodoopskrba je djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda namijenjenih ljudskoj potrošnji i njihova kondicioniranja, te isporuka do krajnjeg korisnika ili drugog isporučitelja vodne usluge, ako se ti poslovi obavljaju putem građevina javne vodoopskrbe, te upravljanje tim građevinama. Skreće se pozornost da je u svibnju 2013. stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine 56/13). Prema odredbama članaka 145. i 146. navedenog Zakona, pravni status i predmet poslovanja isporučitelja vodnih usluga se mora uskladiti najkasnije do 31. prosinca 2013., a jedinice lokalne samouprave su dužne u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu Zakona prenijeti komunalne vodne građevine u svom vlasništvu na javnog isporučitelja vodne usluge u obliku temeljnog uloga ili prijenosa bez naknade.

Za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe isporučitelji moraju ispunjavati posebne uvjete tehničke opremljenosti, te brojnosti i stručnosti zaposlenika.

Površina Županije je 1 229 km² i ima 132 892 stanovnika (prema popisu stanovništva iz 2011.). U 2012. je obuhvaćala sedam gradova i 25 općina. Sedam općina ima status brdsko-planinskih, šest općina ima status potpomognutog područja, a dvije općine imaju status posebne državne skrbi.

Na području Županije posluju četiri trgovačka društva, registrirana za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje: Zagorski vodovod d.o.o., Zabok, Krakom d.o.o., Krapina, Niskogradnja d.o.o., Pregrada i Humkom d.o.o., Hum na Sutli.

U 2012. društva su obavljala i druge djelatnosti. Osnivači društava su jedinice lokalne samouprave. Pravni status vodnih građevina je djelomično riješen.

Vodne građevine su evidentirane u poslovnim knjigama dva društva (Zagorski vodovod d.o.o., Zabok i Niskogradnja d.o.o., Pregrada), dok dva društva nisu riješila pravni status vodnih građevina, te imovina nije evidentirana u poslovnim knjigama društava Krakom d.o.o., Krapina za područje općine Radoboj, Petrovsko, Đurmanec, Jesenje i arteški bunar Podgora, te Humkom d.o.o., Hum na Sutli za imovinu preuzetu na upravljanje od OKP Rogaška Slatina, Republika Slovenija.

Društva dijelom zahvaćaju vodu iz vlastitih izvorišta (4 483 588 m³ ili 49,4%), a većinom nabavljaju vodu od drugih isporučitelja (4 601 832 m³ ili 50,6%) od čega se na uvezenu vodu iz Republike Slovenije odnosi 19 657 m³ (Humkom d.o.o., Hum na Sutli). Ukupna količina vode isporučene potrošačima na području Županije je 4 503 129 m³, dužina vodovodne mreže 2 430 km, a broj priključaka 39 447. Koncem 2012. društva su imala ukupno 317 zaposlenika, od čega se na djelatnost vodoopskrbe odnosi 199. Ukupni prihodi od vodoopskrbe na razini Županije su ostvareni u iznosu 44.894.245,00 kn. Najmanje zaposlenika u vodoopskrbi, (pet), imaju društva Niskogradnja d.o.o., Pregrada i Humkom d.o.o., Hum na Sutli, a najviše, (165), Zagorski vodovod d.o.o., Zabok. S obzirom da društva usluge pružaju na područjima različite ekonomske razvijenosti i ekonomske snage osnivača, različite naseljenosti, na ruralnim ili urbanim područjima, a dijelom na područjima od posebne državne skrbi, osim razlika u broju zaposlenih, društva se razlikuju i u drugim pokazateljima. Tako su prihodi od vodoopskrbe ostvareni u iznosu od 1.609.255,00 kn do 35.124.655,00 kn, količina isporučene vode potrošačima je od 189 511 m³ do 3 438 904 m³, gubici vode su od 22,8% do 54,4%, na sustav javne vodoopskrbe je priključeno 112 960 stanovnika ili 78,8% ukupnog broja stanovnika na području opskrbe, dužina vodovodne mreže je od 133 km do 1 924 km, a broj priključaka od 1 393 do 29 497. Strategijom je određeno povezivanje društava u regionalne sustave što će pridonijeti okrupnjavanju, smanjenju razlika i cjelovitom i usklađenom sustavu vodoopskrbe na području Županije.

II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE

Ciljevi revizije su bili:

- utvrditi pravilnost načina utvrđivanja cijena usluge opskrbe pitkom vodom,
- provjeriti usklađenost načina utvrđivanja cijena sa zakonima i drugim propisima,
- analizirati elemente (strukture) za izračun cijene opskrbe pitkom vodom,
- ispitati kretanje cijena i utvrditi razloge promjena cijena u posljednje tri godine, te
- provjeriti i ocijeniti ekonomsku opravdanost razlike u cijeni javne vodoopskrbe prema pojedinim isporučiteljima.

Područja revizije su određena na temelju uočenih razlika u cijeni vodnih usluga između pojedinih isporučitelja, objava u elektronskim medijima i tisku te interesa javnosti (korisnika usluga) za uspostavljanje ekonomičnog sustava vodoopskrbe.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo, prihodi, rashodi, način utvrđivanja cijena usluge javne vodoopskrbe (fiksni i varijabilni dio te naknade), analiza kretanja cijena u posljednje tri godine prema isporučiteljima, analiza opravdanosti razlika u cijeni na području Županije, te usklađenost načina utvrđivanja cijena sa zakonima i propisima.

III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

Pri obavljanju revizije korištene su sljedeće metode i postupci prikupljanja revizijskih dokaza:

- proučeni su i analizirani propisi i drugi akti, te dokumentacija i informacije o poslovanju društava, stručni članci, strategije i drugi propisi,
- provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima,
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa, te pravila, procedura i drugih internih akata,
- za izračun i analizu značajnih omjera primijenjeni su odgovarajući analitički postupci (usporedbe cijena, načina obračuna usluge i drugo),
- obavljani su razgovori s direktorima i voditeljima računovodstava, te su pribavljena obrazloženja odgovornih osoba o pojedinim poslovnim događajima.

Procijenjeni su rizici koji bi mogli utjecati na ekonomsku opravdanost razlika u cijeni javne vodoopskrbe na području Županije.

Manja visina procijenjenog rizika:

- računi se ne ispostavljaju svim potrošačima,
- cijena ne sadrži sve propisane elemente,
- cijena sadrži i druge elemente koji nisu propisani,
- računska netočnost izračuna cijena.

Veća visina procijenjenog rizika:

- poslovanje društva (registracija i uvjeti za obavljanje djelatnosti) nije usklađeno s propisima,
- u trgovačkim društvima, isporučiteljima, nije uspostavljen sustav unutarnjih kontrola ili ne funkcionira na zadovoljavajući način,
- način utvrđivanja cijene nije u skladu sa zakonima i drugim propisima, jer podloge za izračun cijena nisu temeljene na stvarnim (ili planskim) troškovima (inputima),
- cijena je neopravdano viša/niša za određene korisnike ili područja,
- cijenom se pokriva gubitak u poslovanju,
- cijena je opterećena poteškoćama u naplati (velika potraživanja, veliki otpisi, visoki troškovi mjera naplate),
- cijenom se pokrivaju gubici u isporuci vode (zbog dotrajalih cjevovoda, visokih troškova održavanja, neovlaštenog korištenja i sl.),
- cijena je opterećena prevelikim brojem zaposlenika i neučinkovitom organizacijom,
- cijena nije u skladu s kvalitetom usluge i kvalitetom vode,
- ispostavljanje računa ne temelji se na stvarnoj potrošnji (očitanja vodomjera),
- evidencija korisnika ne odgovara stvarnom stanju i ne usklađuje se redovito,

- dio prihoda namijenjen izgradnji komunalnih vodnih građevina nije korišten namjenski (naknada za razvoj, kreditna sredstva, prihodi od sufinanciranja Hrvatskih voda i drugo),
- pojedina društva nemaju planove investicijskog i tekućeg održavanja komunalnih vodnih građevina (godišnje i višegodišnje),
- formiranje cijena je pod utjecajem trenutne politike jedinica lokalne samouprave.

IV . USLUGE JAVNE VODOOPSKRBE

Na području Krapinsko-zagorske županije usluge javne vodoopskrbe isporučuju četiri društva:

Zagorski vodovod d.o.o., Zabok isporučuje vodu potrošačima na području gradova Zabok, Donja Stubica, Klanjec, Oroslavje i Zlatar, te općina Bedekovčina, Budinščina, Desinić, Gornja Stubica, Hrašćina, Hum na Sutli, Konjščina, Kraljevec na Sutli, Krapinske Toplice, Kumrovec, Lobor, Mače, Mihovljan, Novi Golubovec, Stubičke Toplice, Sveti Križ Začretje, Tuhelj, Veliko Trgovišće, Zagorska Sela, Zlatar Bistrica i općine Jakovlje (Zagrebačka županija).

Krakom d.o.o., Krapina isporučuje vodu na području grada Krapine, te općina Radoboj, Đurmanec, Petrovsko i manjim dijelom na području općine Jesenje.

Niskogradnja d.o.o., Pregrada isporučuje vodu na području grada Pregrade te manjim dijelom na području općina Petrovsko i Đurmanec.

Humkom d.o.o., Hum na Sutli isporučuje vodu na području općine Hum na Sutli i manjim dijelom na području grada Pregrade.

U tablici broj 1 se daju podaci o ostvarenim ukupnim prihodima i prihodima od vodoopskrbe za 2012.

Tablica broj 1

Ostvareni ukupni prihodi i prihodi od vodoopskrbe za 2012.

u kn

Redni broj	Naziv društva	Ukupni prihodi	Prihodi od vodoopskrbe	Udjel u % 4/3
1	2	3	4	5
1.	Zagorski vodovod d.o.o., Zabok	48.501.736,00	35.124.655,00	72,4
2.	Krakom d.o.o., Krapina	21.050.666,00	5.952.694,00	28,3
3.	Niskogradnja d.o.o., Pregrada	13.941.450,00	1.609.255,00	11,5
4.	Humkom d.o.o., Hum na Sutli	22.829.569,00	2.207.641,00	9,7
	Ukupno	106.323.421,00	44.894.245,00	42,2

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka za 2012. ukupni prihodi svih isporučitelja usluga na području Županije su ostvareni u iznosu 106.323.421,00 kn, rashodi u iznosu 104.486.252,00 kn, te je ostvarena bruto dobit u iznosu 1.837.169,00 kn. Prihodi od vodoopskrbe su ostvareni u iznosu 44.894.245,00 kn i čine 42,2% ukupnih prihoda. Sva četiri društva su ostvarila bruto dobit u ukupnom iznosu 1.837.169,00 kn. Najveću dobit su ostvarili Humkom d.o.o., Hum na Sutli u iznosu 791.600,00 kn i Zagorski vodovod d.o.o., Zabok u iznosu 775.976,00 kn. Humkom d.o.o., Hum na Sutli je u odnosu na 2010., kada je ostvarilo gubitak u iznosu 52.026,00 kn, u 2012. ostvarilo dobit u iznosu 791.600,00 kn. Na rezultate poslovanja svih društava je utjecalo povećanje prihoda od prodaje usluga vodoopskrbe, koji su u odnosu na 2010. veći za 2.994.081,00 kn ili 11,1%.

Kod društva Humkom d.o.o., Hum na Sutli na rezultate poslovanja utjecale su i druge djelatnosti, te smanjenje troškova nabave uvezene vode i gubitaka vode.

Ukupni rashodi svih isporučitelja javne vodoopskrbe iznose 104.486.252,00 kn. Najveće rashode ima Zagorski vodovod d.o.o., Zabok u iznosu 47.725.760,00 kn, a najmanje Niskogradnja d.o.o., Pregrada u iznosu 13.770.008,00 kn. U strukturi ukupnih rashoda vrijednosno su najznačajniji materijalni troškovi, troškovi osoblja i troškovi amortizacije, koji čine 91,2% ukupnih rashoda svih društava. Materijalni troškovi ukupno iznose 45.436.394,00 kn ili 43,5%, a udjeli u pojedinim društvima su od 34,1% (Zagorski vodovod d.o.o., Zabok) do 78,5% (Humkom d.o.o., Hum na Sutli).

Troškovi osoblja ukupno iznose 28.606.304,00 kn ili 27,4% pri čemu su udjeli kod pojedinih društava u rasponu od 10,0% (Humkom d.o.o., Hum na Sutli) do 34,5% (Krakom d.o.o., Krapina).

Amortizacija dugotrajne materijalne imovine ukupno iznosi 21.224.368,00 kn ili 20,3%, s udjelom u rashodima od 7,3% (Humkom d.o.o., Hum na Sutli) do 25,8% (Niskogradnja d.o.o., Pregrada). Društva primjenjuju porezno dopustive stope amortizacije.

Rashodi za vodoopskrbu nisu zasebno iskazani u financijskim izvještajima, nego su iskazani u ukupnim rashodima zajedno s rashodima drugih djelatnosti te zajedničkih službi. Društva Niskogradnja d.o.o., Pregrada i Humkom d.o.o., Hum na Sutli, koja obavljaju i druge djelatnosti osim vodoopskrbe nisu uspostavila sustav praćenja prihoda i rashoda prema organizacijskim jedinicama i/ili profitnim centrima.

Cijena javne vodoopskrbe

Odredbama Zakona o vodama je propisano da visinu cijene odlukom određuje javni isporučitelj vode uz prethodnu suglasnost jedinice lokalne samouprave. Odluka o cijeni mora sadržavati vrstu vodne usluge, visinu cijene javne vodoopskrbe (tarifa vodne usluge), način obračuna i plaćanja vodne usluge i iskaz javnih davanja koja se obračunavaju i naplaćuju uz cijenu usluga. Nadalje, jedinica lokalne samouprave može odrediti da se uz cijenu javne vodoopskrbe plaća i naknada za razvoj koja se koristi za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina. Odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva se utvrđuje osnovna cijene vodnih usluga i troškovi koje cijena vodnih usluga pokriva. Cijena vodnih usluga mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina, te isporuku vodnih usluga. Cijena vodnih usluga se sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio cijene služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga (očitanje vodomjera, obrada podataka, izrada i dostava računa korisniku, umjeravanje i servisiranje vodomjera, tekuće i investicijsko održavanje priključka nekretnine na vodne građevine, redovito održavanje vodnih građevina i ispitivanje i održavanje zdravstvene ispravnosti vode za piće) i obračunava se mjesečno po korisniku. Varijabilni dio cijene ovisi o količini isporučenih vodnih usluga. Varijabilne troškove čine materijalni troškovi, troškovi usluga, troškovi naknade za koncesiju, troškovi za zaposlene, financijski rashodi, troškovi amortizacije dugotrajne imovine, troškovi vrijednosnog usklađivanja kratkotrajne imovine u visini 5,0% ukupnog prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti vodnih usluga i trošak naknade za korištenje voda.

Do konca ožujka 2011. na snazi su bile odluke o cijeni vode koje su isporučitelji usluga vodoopskrbe donijeli na temelju odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine 26/03-pročišćeni tekst, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09 i 49/11) uz suglasnost jedinica lokalne samouprave (osnivača).

Isporučitelji su bili dužni uskladiti odluke o cijeni vodnih usluga s odredbama Zakona o vodama i Uredbe o najnižoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, do travnja 2011. Društva Krakom d.o.o., Krapina i Humkom d.o.o., Hum na Sutli su donijela odluke u propisanom roku (početkom travnja 2011.), dok dva društva nisu donijela odluke o cijenama u propisanom roku. Društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok donijelo je odluku u lipnju 2011., a društvo Niskogradnja d.o.o., Pregrada, u veljači 2012.

Tri su društva s primjenom novih cijena prema navedenoj Uredbi započela u travnju, lipnju i srpnju 2011. (Krakom d.o.o., Krapina, Humkom d.o.o., Hum na Sutli i Zagorski vodovod d.o.o., Zabok), a Niskogradnja d.o.o., Pregrada, u ožujku 2012. Krakom d.o.o., Krapina i Humkom d.o.o., Hum na Sutli, mijenjali su cijene u 2012. dva puta i to Krakom d.o.o., Krapina u siječnju i u studenome 2012., a Humkom d.o.o., Hum na Sutli u siječnju i travnju 2012.

Na području koje opskrbljuje društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok, do konca lipnja 2011. na snazi je Odluka o cijeni vode iz svibnja 2010., prema kojoj je cijena vode određena za tri kategorije potrošača i to za gospodarstvo, domaćinstva i stanare te za povremene potrošače (vikendice i klijeti). Za gospodarstvo, domaćinstva i stanare mjesečna naknada za održavanje vodoopskrbnog sustava (fiksni dio cijene) iznosila je 15,00 kn, a za povremene potrošače 25,00 kn. Varijabilni dio cijene za domaćinstva i stanare, te povremene potrošače iznosio je 7,79 kn po m³, za gospodarstvo 9,23 kn po m³, a za socijalno ugrožene građane 4,75 kn po m³. U cijeni vode (varijabilni dio cijene) bila je sadržana naknada za ustroj odvodnje u iznosu 0,20 kn po m³. U Odluci o cijeni vodnih usluga iz lipnja 2011., fiksni dio cijene vodnih usluga određen je u mjesečnom iznosu 15,00 kn za sve korisnike, a kategorija povremenih potrošača je ukinuta. Varijabilni dio cijene za domaćinstva povećan je za 6,4% i iznosi 8,29 kn po m³, za gospodarstvo je povećan 5,4% i iznosi 9,73 kn po m³, a za socijalno ugrožene građane povećan je za 4,6% i iznosi 4,97 kn po m³.

Na području koje opskrbljuje društvo Krakom d.o.o., Krapina, do travnja 2011. na snazi je bila Odluka o cijeni vode iz 2010., prema kojoj je mjesečna naknada za opskrbnu uslugu (fiksni dio cijene) iznosila 15,00 kn. Varijabilni dio cijene za područje grada Krapine, općine Đurmanec, općine Petrovsko i općine Jesenje za domaćinstva je iznosio 5,64 kn po m³, a za gospodarstvo 7,26 kn po m³. Za područje općine Radoboj varijabilni dio cijene za domaćinstva je iznosio 4,16 kn po m³, a za gospodarstvo je iznosio 6,25 kn po m³. Uvedena je kategorija socijalno ugroženih osoba za koje je varijabilni dio cijene za područje grada Krapine, općine Đurmanec, općine Petrovsko i općine Jesenje iznosio 3,38 kn po m³, a za općinu Radoboj 2,50 kn po m³.

U travnju 2011. je donesena Odluka o cijeni vodnih usluga, usklađena s odredbama Uredbe, a cijene nisu mijenjane.

U Odluci o cijeni vodnih usluga iz prosinca 2012. mjesečna naknada za održavanje vodoopskrbnog sustava (fiksni dio cijene) nije se mijenjala i iznosi 15,00 kn. Varijabilni dio cijene za područje grada Krapine, općine Đurmanec, Petrovsko i općine Jesenje, za domaćinstva povećan je za 15,1% i iznosi 6,49 kn po m³, za gospodarstvo je povećan za 10,0% i iznosi 7,99 kn po m³, a za socijalno ugrožene građane povećana je za 15,1% i iznosi 3,89 kn po m³. Varijabilni dio cijene na području općine Radoboj povećan je za domaćinstva za 14,9% i iznosi 4,78 kn po m³ a za gospodarstvo za 10,1% i iznosi 6,88 kn po m³. Varijabilni dio cijene za socijalno ugrožene građane na području općine Radoboj je povećan za 14,9% i iznosi 2,87 kn po m³.

Na području koje opskrbljuje društvo Niskogradnja d.o.o., Pregrada do ožujka 2012. bile su na snazi Odluke o cijeni vode za područje grada Pregrade iz kolovoza 2009. i za područje naselja Kostelsko iz studenoga 2009.

Prema odluci iz kolovoza 2009., za područje grada Pregrade, mjesečna naknada za opskrbnu uslugu (fiksni dio cijene) je određena za domaćinstva u iznosu 9,92 kn, a za gospodarstvo u iznosu 25,00 kn. Varijabilni dio cijene za građanstvo je iznosio 4,32 kn po m³, a za gospodarstvo 6,00 kn po m³. Za opskrbu na području Kostelsko (kupljena voda), mjesečna naknada za opskrbnu uslugu (fiksni dio cijene) je iznosila 10,00 kn za priključke do jednog inča, preko jednog inča 20,00 kn i za kombinirana brojila 40,00 kn.

Varijabilni dio cijene za domaćinstva na spomenutom području je iznosio 8,48 kn po m³, a za gospodarstvo 12,78 kn po m³. Od ožujka 2012. fiksni dio cijene za područje grada Pregrade za domaćinstva je povećan za 36,1% i iznosi 13,50 kn, dok se za gospodarstvo fiksni dio cijene nije mijenjao i iznosi 25,00 kn. Varijabilni dio cijene povećan je za domaćinstva za 43,3% i iznosi 6,19 kn po m³, za gospodarstvo nije izmijenjen i iznosi 6,00 kn po m³. Za socijalno ugrožene građane varijabilni dio cijene vode iznosi 3,71 kn po m³. Prema odluci iz ožujka 2012., za potrošače na području naselja Kostelsko (kupljena voda), fiksni dio cijene iznosi 10,00 kn. Varijabilni dio za domaćinstva i gospodarstvo nije mijenjan i iznosi 8,48 kn po m³ odnosno 12,78 kn po m³. Uvedena je cijena za socijalno ugrožene građane koja iznosi 5,09 kn po m³.

Na području koje opskrbljuje društvo Humkom d.o.o, Hum na Sutli, do travnja 2011., bio je na snazi cjenik iz 2008. Prema navedenom cjeniku, cijena vodne usluge razlikovala se za potrošače uvezene vode iz Republike Slovenije od cijena vode isporučenih iz vlastitog izvorišta. Mjesečna naknada za opskrbnu uslugu (fiksni dio cijene) za obje kategorije potrošača iznosila je 10,00 kn za priključke promjera do jednog inča, preko jednog inča 20,00 kn i za kombinirana brojila 40,00 kn. Varijabilni dio cijene, za domaćinstva kojima se isporučuje uvezena voda, iznosio je 9,22 kn po m³, a za gospodarstvo 13,59 kn po m³. Varijabilni dio cijene za vodu iz vlastitog izvorišta iznosio je 8,48 kn po m³, a za gospodarstvo 12,78 kn po m³. Od lipnja 2011. fiksni dio cijene za obje kategorije potrošača (uvoz, vlastito izvorište i izvorište drugog društva) povećan je za 100,0% za priključke do jednog inča i iznosi 20,00 kn mjesečno, za priključke promjera preko jednog inča za 70,0% i iznosi 34,00 kn, te za kombinirana brojila za 55,0% i iznosi 62,00 kn. Varijabilni dio cijene za isporučenu uvezenu vodu nije se znatnije mijenjao, te iznosi za domaćinstva 9,29 kn po m³ a za gospodarstvo 13,59 kn po m³. Varijabilni dio cijene za potrošače vode iz vlastitog izvorišta i izvorišta Harina Zlaka (dobavljač društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok), za domaćinstva je povećan za 0,9% i iznosi 8,56 kn po m³, a za gospodarstvo 0,6% i iznosi 12,86 kn po m³. Uvedena je cijena za kategoriju socijalno ugroženih građana u iznosu 5,25 kn po m³ za potrošače uvezene vode i 4,52 po m³ za potrošače vode s vlastitog izvorišta i vode kupljene od društva Zagorski vodovod d.o.o., Zabok (izvorište Harina Zlaka).

Sva društva su objavila odluke o cijenama u službenim glasilima, oglasnim pločama te mrežnim stranicama društva. Struktura cijene vode kod svih društava sadrži propisane elemente prema odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (fiksni i varijabilni dio). Ukupni planirani troškovi, uključeni u obračun cijena, na razini Županije iznose 45.307.504,00 kn, od čega se na fiksne troškove odnosi 7.027.200,00 kn ili 15,5%, a na varijabilne 38.280.304,00 kn ili 84,5%.

Na temelju odluka jedinica lokalne samouprave društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok naplaćuje naknadu za razvoj u iznosu od 0,5 kn po m³. Krakom d.o.o., Krapina naplaćuje naknadu za razvoj na području grada Krapine, općine Đurmanec i općine Petrovsko i to za domaćinstva u iznosu 2,00 kn po m³ a za gospodarstvo 3,00 kn po m³. Društvo Humkom d.o.o., Hum na Sutli naplaćuje naknadu za izgradnju infrastrukturnih objekata vodoopskrbe i odvodnje u iznosu 0,25 kn po m³ za domaćinstva i u iznosu 0,50 kn po m³ za gospodarstvo.

Društva naplaćuju naknadu za zaštitu voda na temelju odredbi Uredbe o visini naknade za zaštitu voda (Narodne novine 82/10 i 83/12), te naknadu za korištenje voda na temelju odredbi Uredbe o visini naknade za korištenje voda (Narodne novine 82/10 i 83/12). Naknada za korištenje voda do konca 2012. je bila 0,80 kn/m³, a naknada za zaštitu voda 0,90 kn/m³. Navedene naknade prihod su pravne osobe za upravljanje vodama osnovane na temelju Zakona o vodama, koja obavlja godišnju kontrolu obračuna i uplate navedenih naknada.

Na usluge javne vodoopskrbe se obračunava i naplaćuje porez na dodanu vrijednost koji je do ožujka 2012. iznosio 23,0%, a od ožujka 2012. je iznosio 10,0%.

Uredbom o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (Narodne novine 112/10), su propisana mjerila ekonomičnog poslovanja koja prati Vijeće za vodne usluge na temelju prijave isporučitelja vodnih usluga. Prijave se podnose do 1. lipnja tekuće za prethodnu godinu na temelju kojih Vijeće za vodne usluge izrađuje analizu ekonomičnosti poslovanja pojedinačno i zbirno za sve isporučitelje. Odredbama navedene Uredbe o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga su propisana sljedeća mjerila ekonomičnog poslovanja: stupanj pokrivenosti vodnim uslugama, količina isporučenih vodnih usluga, količina obračunane usluge javne vodoopskrbe, kvaliteta vodnih usluga, troškovi te zaduženost i kapital, no nisu određene optimalne ili poželjne veličine pojedinih pokazatelja. Sva društva su dostavila prijave za 2011.

Kvaliteta vode

Pokazatelji kvalitete vode i njezine zdravstvene ispravnosti određeni su odredbama Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (Narodne novine 47/08). Zdravstvenu ispravnost vode provjerava Zavod za javno zdravstvo Krapinsko-zagorske županije. Društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok, osim toga, provjerava zdravstvenu ispravnost vode u vlastitom laboratoriju.

U 2012. Zavod za javno zdravstvo Krapinsko-zagorske županije je provodio stalnu kontrolu vode za piće svih isporučitelja (na izvorištu i u sustavu opskrbe) te je ispitao 1 115 uzoraka vode od čega 34 uzorka ili 3,0% nisu zadovoljavala kriterije kvalitete pitke vode. Najčešći uzrok neispravnosti bili su mikrobiološka kontaminacija i povišena mutnost, te sadržavanje željeza iznad propisanog minimuma.

V. NALAZ

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, prihodi i rashodi isporučitelja usluga vodoopskrbe, način utvrđivanja cijena usluge javne vodoopskrbe (fiksni i varijabilni dio te naknade), analiza kretanja cijena u posljednje tri godine prema isporučiteljima, analiza opravdanosti razlika u cijeni na području Županije, te usklađenost načina utvrđivanja cijena sa zakonima i drugim propisima.

Obavljenom revizijom su utvrđene nepravilnosti i propusti koji se odnose na djelokrug rada, cijenu usluge javne vodoopskrbe, gubitke vode, te prihode i rashode.

1. Djelokrug rada

1.1. Na području Županije posluju četiri trgovačka društava registrirana za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje. Osnivači društava su jedinice lokalne samouprave. Rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe prema odredbama Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje vodoopskrbne djelatnosti (Narodne novine 82/96), koji se primjenjivao do 2011., imaju sva društva, a rješenja prema Pravilniku o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe (Narodne novine 28/11), koji je stupio na snagu u veljači 2011., nema niti jedno društvo (zahtjeve su predali Zagorski vodovod d.o.o., Zabok u prosincu 2012. i Niskogradnja d.o.o., Pregrada u lipnju 2013.). Bez navedenog rješenja društva ne mogu obavljati djelatnost javne vodoopskrbe. Prema odredbama članka 13. Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe, komunalna društva moraju uskladiti tehničke uvjete za obavljanje vodoopskrbne djelatnosti (tehnička opremljenost i brojnost i stručnost zaposlenika, a uz posebne uvjete isporučitelj mora ispuniti i uvjete pravne, poslovne i financijske sposobnosti). Društva su u 2012. imala 317 zaposlenika od čega 199 u vodoopskrbi, što je za 122 zaposlenika više od minimalnog broja zaposlenika kojeg propisuje Pravilnik, što ukazuje na potrebu povezivanja društava, odnosno okrupnjavanja isporučitelja vodnih usluga te racionalizaciju broja zaposlenika.

Povezivanje društava bi omogućilo okrupnjavanje isporučitelja vodnih usluga, uspostavu uslužnih područja radi osiguranja tehničkog i tehnološkog jedinstva građevina javne vodoopskrbe od izvorišta do krajnjeg korisnika i isporuku vode namijenjene ljudskoj potrošnji, veću učinkovitost, ekonomičnost i svrhovitost poslovanja, ujednačenost cijene vode, te lakši pristup sredstvima Europskih fondova.

Državni ured za reviziju nalaže svim društvima pribaviti rješenje o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe prema propisima. Državni ured za reviziju svim društvima predlaže poduzeti mjere za povezivanje i okrupnjavanje sustava javne vodoopskrbe radi veće učinkovitosti, ekonomičnosti i svrhovitosti poslovanja, ujednačenosti cijene vode, te lakšeg pristupa sredstvima Europskih fondova.

1.2. *Društvo Humkom d.o.o., Hum na Sutli je vezano za pribavljanje rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe u očitovanju navelo da je zahtjev uputilo Ministarstvu poljoprivrede Upravi vodnog gospodarstva, u svibnju 2013., te je o tome priložilo dokaze uz očitovanje.*

2. Cijena usluge javne vodoopskrbe

2.1. Odredbama Zakona o vodama je propisano da visinu cijene vodne usluge odlukom određuje javni isporučitelj vode uz prethodnu suglasnost jedinice lokalne samouprave. Sva društva su donijela odluke o cijenama prema odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva uz suglasnost jedinica lokalne samouprave (osnivača). Društva su odluke dostavila Vijeću za vodne usluge, u skladu s odredbama članka 207. Zakona o vodama kojima je propisano da su isporučitelji vodnih usluga dužni dostaviti odluku o cijeni Vijeću za vodne usluge u roku od pet dana po ishodu prethodne suglasnosti jedinica lokalne samouprave.

- Podloge za izračun cijene

Uredbom je propisan način izračuna najniže osnovne cijene vodnih usluga koja osigurava puni povrat troškova od vodnih usluga, te formiranje cijena vodnih usluga prema planskim troškovima. Odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva nisu propisana mjerila za raspodjelu zajedničkih troškova za društva koja obavljaju više djelatnosti, te su društva koristila različita mjerila. Društva su izračun cijene temeljila na ostvarenim troškovima prethodne godine (2010. i 2011.) i podacima iz planova poslovanja za 2011. i 2012. Društva imaju podloge na temelju kojih su utvrdili cijenu vodnih usluga.

Odredbama članaka 3. i 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva je, između ostalog, propisano da se cijena vodnih usluga temelji na iznosu planiranih troškova (materijalni troškovi, troškovi usluga, naknada za koncesiju, troškovi za zaposlene, financijski rashodi, amortizacija, vrijednosno usklađenje kratkotrajne imovine i trošak naknada za korištenje voda).

Društva Zagorski vodovod d.o.o., Zabok i Krakom d.o.o., Krapina su uspostavila sustav praćenja prihoda i troškova prema organizacijskim jedinicama i/ili profitnim centrima, te po isteku poslovne godine utvrđuju i rezultat poslovanja od vodoopskrbe. Društva Niskogradnja d.o.o. Pregrada i Humkom d.o.o., Hum na Sutli, koja osim vodoopskrbe obavljaju i druge djelatnosti, primijenila su različita mjerila raspodjele zajedničkih troškova i to postotak udjela prihoda od vodoopskrbe u ukupnim приходima društva i prema ostvarenju planova poslovanja za prethodnu godinu.

Društva ne utvrđuju cijenu vodnih usluga prema ostvarenim troškovima koji se odnose na vodne usluge, nego prema planiranim troškovima. Usporedbom ostvarenih troškova vodnih usluga s planiranim društva bi provjerila realnost utvrđenih cijena te bi mogla prema potrebi odlučiti o povećanju ili smanjenju cijena vodnih usluga. Prema odredbi članka 5. navedene Uredbe najniža se osnovna cijena vodnih usluga može promijeniti ukoliko je ukupno povećanje ili smanjenje troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, odnosno povećanje ili smanjenje količine vodne usluge, veće od 5,0% godišnje.

Državni ured za reviziju predlaže društvima Niskogradnja d.o.o., Pregrada i Humkom d.o.o., Hum na Sutli preispitati mjerila za raspodjelu zajedničkih troškova, utvrđena mjerila dosljedno primjenjivati, te planirati i evidentirati troškove vodoopskrbe odvojeno od drugih djelatnosti, kako bi se omogućilo utvrđivanje rezultata poslovanja za djelatnost vodoopskrbe.

Nadalje se predlaže, svim društvima, usporedba cijene vodnih usluga prema ostvarenim troškovima s planiranom cijenom odnosno cijenom utvrđenom prema Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva.

- Plaće zaposlenika

Rashodi za plaće zaposlenika za 2012. su ostvareni u iznosu 28.606.304,00 kn, odnose se na ukupno 317 zaposlenika (7.520,00 kn prosječno mjesečno po zaposleniku), od čega je u djelatnosti vodoopskrbe zaposleno 199. Udjel troškova zaposlenih u varijabilnom dijelu cijene vodnih usluga je od 12,9% do 51,9%. Odredbom članka 6. Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe, propisan je najmanji potrebni broj i stručna osposobljenost zaposlenika koje treba imati društvo za obavljanje vodoopskrbne djelatnosti. Društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok ima ukupno 73 zaposlenika odgovarajuće osposobljenosti za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe prema navedenom Pravilniku. Uz to je koncem 2012. imalo 92 zaposlenika koja su obavljala razne druge poslove u djelatnosti vodoopskrbe.

Državni ured za reviziju predlaže društvu Zagorski vodovod d.o.o, Zabok preispitati potreban broj zaposlenika u sustavu vodoopskrbe u odnosu na stvarne potrebe društva i propisani zakonski minimum, vodeći brigu da se ne naruši kvaliteta pružanja usluga. Pri tome se predlaže ispitati mogućnosti ulaganja u modernizaciju i automatizaciju pojedinih poslovnih procesa iz sredstava Europskih fondova.

- Troškovi očitavanja vodomjera

Pri utvrđivanju troškova očitavanja vodomjera, koji su sastavni dio fiksnog dijela cijene vodnih usluga, društva su uključivala isključivo troškove radne snage (popisivači u radnom odnosu i prema ugovoru o djelu). Udjel troška očitavanja vodomjera u fiksnom dijelu cijene je od 17,4% (Krakom d.o.o., Krapina) do 29,1% (Niskogradnja d.o.o., Pregrada). Društva vodomjere očitavaju ručno, a s ugradnjom sustava daljinskog očitavanja vodomjera započela su društva Krakom d.o.o., Krapina, Niskogradnja d.o.o., Pregrada i Humkom d.o.o., Hum na Sutli. Društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok ugradnju sustava daljinskog očitavanja vodomjera planira u narednom razdoblju. Društva ulaganja financiraju iz vlastitih sredstava, a planove za uvođenje daljinskog očitavanja vodomjera prilagođavaju izvorima financiranja.

Državni ured za reviziju predlaže svim društvima preispitati mogućnosti ulaganja u sustav daljinskog očitavanja vodomjera iz sredstava Europskih fondova.

- Planirane i ostvarene količine isporučene vode i broj korisnika

Planirane količine isporučene vode i broj korisnika, prema kojima je izračunana cijene vodnih usluga po Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (podaci iz obrazaca A i B koje su društva dostavila Vijeću za vodne usluge) uspoređena su s podacima o ostvarenim količinama isporučene vode i brojem korisnika u 2012. Društva su ukupno planirala isporučiti 4 632 250 m³ vode, a u 2012. su isporučili i obračunali korisnicima 4 503 133 m³, što je manje za 129 117 m³ ili 2,8% od planiranog. Planirani broj korisnika je bio 38 773, a broj korisnika koncem 2012. je 39 447, što je više za 674 korisnika ili 1,7%.

Podaci prema pojedinim društvima se razlikuju. Tri društva (Zagorski vodovod d.o.o., Zabok, Krakom d.o.o., Krapina i Niskogradnja d.o.o., Pregrada) su u izračunu cijene vodnih usluga planirali veće količine od ostvarenih, dok je društvo Humkom d.o.o., Hum na Sutli planiralo isporučiti manje količine vode. Povećanje količina isporučene vode utječe na smanjenje varijabilnog dijela cijene, a veći broj korisnika na smanjenje fiksnog dijela cijene. Prema odredbi članka 5. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, najniža se osnovna cijena vodnih usluga može promijeniti ukoliko je ukupno povećanje ili smanjenje troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, odnosno povećanje ili smanjenje količine vodne usluge, veće od 5,0% godišnje.

Državni ured za reviziju predlaže svim društvima pratiti utjecaj stvarnih količina isporučene vode i broja korisnika na cijene, te prema potrebi izmijeniti cijenu vodnih usluga.

- Naknada za koncesiju i vodopravnu dozvolu

Sva četiri društva sama zahvaćaju vodu, a ugovore o koncesiji, ni vodopravne dozvole, nemaju društva Krakom d.o.o., Krapina za područje općine Radoboj (izvorište Bijeli zdenci, Malogorski i Jazvine) i arteški bunar Podgora, te Humkom d.o.o., Hum na Sutli (izvorište Kostel-Klenovec).

Prema odredbama Zakona o vodama (Narodne novine 107/05 i 150/05), koji je bio na snazi do siječnja 2010., koncesijom se stjecalo pravo korištenja voda i javnog vodnog dobra, odnosno pravo obavljanja gospodarskih i drugih djelatnosti na vodama i javnom vodnom dobru; nadalje, koncesija je bila potrebna za zahvaćanje voda za potrebe javne vodoopskrbe, dodjeljivala se na određeno vrijeme, a odlukom o koncesiji se između ostalog određivala visina naknade. Na temelju odluke o koncesiji se zaključivao ugovor o koncesiji. Prema novom Zakonu o vodama (članak 157.), za korištenje voda za vodoopskrbu je potrebna vodopravna dozvola. Prema odredbi članka 252. navedenog Zakona, ugovori o koncesiji zaključeni prema starom zakonu ostaju na snazi do isteka roka na koji su zaključeni. Za koncesiju i po vodopravnoj dozvoli se plaća naknada koja iznosi 10,0% od naknade za korištenje voda. Koncesijska naknada ulazi u varijabilni dio cijene, te povećava cijenu vode.

Državni ured za reviziju nalaže društvima Krakom d.o.o., Krapina i Humkom d.o.o., Hum na Sutli poduzeti radnje za pribavljanje vodopravne dozvole u skladu s odredbama Zakona o vodama.

- Cijene vodnih usluga za poslovne prostore

Društva su odredila dvije kategorije korisnika usluga javne vodoopskrbe, stambene (domaćinstva) i poslovne prostore (gospodarstvo). Prosječna cijena za poslovne prostore (gospodarstvo) je 10,16 kn po m³ i viša je za 2,94 kn po m³ ili 40,7% u odnosu na cijenu vodnih usluga za stambene prostore (domaćinstva).

Sva društva su utvrdila više cijene za poslovne prostore u rasponu od 17,4% (Zagorski vodovod d.o.o., Zabok) do 50,7% (Niskogradnja d.o.o., Pregrada).

Okvirna direktiva o vodama obvezuje zemlje članice na poštivanje načela povrata troškova od vodnih usluga, uključujući i troškove zaštite okoliša i resursa, te odgovarajući doprinos raznih korisnika povratu troškova od vodnih usluga, podijeljenih najmanje na industriju, kućanstvo i poljoprivredu.

S obzirom da su razlike cijena vodnih usluga za poslovne i stambene prostore velike, Državni ured za reviziju predlaže svim društvima preispitati opravdanost razlika i mogućnosti promjene cijene za poslovne prostore.

- Cijena vodnih usluga za socijalno ugrožene građane

Cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi građani su odredila sva društava. Sva društva su umanjila varijabilni dio cijene u skladu sa Zakonom o vodama, a fiksni dio cijene nisu umanjila. Sva društva su odredila mjesečnu količinu vode nužne za osnovne potrebe kućanstva u rasponu od 2,1 m³ do 5 m³ po članu kućanstva. Prema odredbi članka 206. Zakona o vodama, odlukom je trebalo umanjiti i fiksni dio cijene vodnih usluga te odrediti količinu vode nužne za osnovne potrebe kućanstva, koja je prema preporuci Svjetske zdravstvene organizacije najmanje 70 l dnevno po članu kućanstva. Umanjenje cijene za socijalne kategorije građanstva, u potpunosti primjenjuje Zagorski vodovod d.o.o., Zabok i Krakom d.o.o., Krapina. Jedinice lokalne samouprave obvezne su doznačiti sredstva za podmirenje računa za vodu za spomenutu kategoriju stanovništva.

Društva Niskogradnja d.o.o., Pregrada i Humkom d.o.o., Hum na Sutli ne primjenjuju odluke o nižoj cijeni na području na kojem pružaju usluge vodoopskrbe. Prema odredbama Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine 33/12), jedinice lokalne samouprave su dužne u svom proračunu osigurati sredstva za ostvarivanje prava na podmirenje troškova stanovanja, koji obuhvaćaju i troškove za vodu, te voditi evidenciju i dokumentaciju o ostvarivanju navedenih prava.

Državni ured za reviziju nalaže svim društvima umanjiti cijenu za socijalno ugrožene građane na način da se uz varijabilni umanjuje i fiksni dio cijene vodnih usluga.

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi količinu vode nužne za osnovne potrebe kućanstva trebalo odrediti jedinstveno na području Županije. Nalaže se svim društvima, u suradnji s jedinicama lokalne samouprave, osigurati pravodobnu dostavu podataka o socijalno ugroženim građanima koji mogu ostvariti pravo na nižu cijenu vode, te primjenu odredbi odluke o nižoj cijeni u skladu s utvrđenim kriterijima. Državni ured za reviziju predlaže svim društvima u suradnji s jedinicama lokalne samouprave i centrima za socijalnu skrb, uz račune ili na drugi način, obavijestiti korisnike o pravu i postupku za ostvarivanje prava na nižu cijenu vode.

- Cijena vodnih usluga u stambenim zgradama

U stambenim zgradama u kojima postoji jedan zajednički priključak na vodovodnu mrežu u pravilu se potrošnja vode obračunava i naplaćuje prema broju članova domaćinstva od svakog domaćinstva (korisnika stambenog prostora). Svim domaćinstvima naplaćuje se fiksni dio u punom iznosu.

Prema odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, fiksni dio cijene služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučene vode, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine (troškovi očitavanja vodomjera, obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa, umjeravanja i servisiranja vodomjera, tekućeg investicijskog održavanja priključka, redovito održavanje funkcionalne ispravnosti vodnih građevina i ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće).

Državni ured za reviziju predlaže dio troškova koji su utjecali na formiranje fiksnog dijela cijene (očitanje vodomjera, umjeravanje i servisiranje vodomjera, tekuće održavanje priključaka i ispitivanje i održavanje zdravstvene ispravnosti vode za piće) treba podijeliti prema broju domaćinstava (korisnika stambenog prostora), tako da svako domaćinstvo podmiruje dio fiksnih troškova.

2.2. *Društva Krakom d.o.o., Krapina i Humkom d.o.o., Hum na Sutli su prihvatila nalaz Državnog ureda za reviziju u vezi preispitivanja mjerila za raspodjelu zajedničkih troškova i u očitovanju su navela da će preispitati postojeća mjerila raspodjele zajedničkih troškova i dosljedno ih primjenjivati, te da su u međuvremenu poduzela mjere za izdvajanje djelatnosti javne vodoopskrbe od drugih komunalnih djelatnosti, te na taj način u potpunosti omogućiti utvrđivanje rezultata poslovanja za djelatnost vodoopskrbe.*

U očitovanju, društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok, u vezi plaća zaposlenika obrazlaže da posluje na području 25 jedinica lokalne samouprave, s duljinom distribucijske mreže preko 2 000 km, da je opća starost sustava od 35 do 40 godina, da održava i upravlja vodnim građevinama i to pet izvorišta, 56 vodosprema i 78 pumpnih stanica, te da je potreban broj zaposlenika za normalno funkcioniranje sustava odredilo Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta. Navodi da broj zaposlenika opterećuje i činjenica da je uvedena dežurna ekipa koja otklanja manje kvarove (tijekom subote, nedjelje, državnih blagdana, te za večernja i noćna dežurstva). Društvo Krakom d.o.o., Krapina navodi da je razlog povećanja broja zaposlenika dotrajalost vodovodne mreže i temeljnih objekata što uzrokuje veći broj kvarova i pojačano održavanje, a smanjenje broja zaposlenika uslijedit će izgradnjom nove mreže i temeljnih objekata kao i uvođenjem novih tehnologija (daljinsko očitavanje vodomjera).

U vezi poduzimanja radnji za pribavljanje vodopravne dozvole u skladu s odredbama Zakona o vodama, društvo Krakom d.o.o., Krapina je navelo da je zahtjev za vodopravnom dozvolom poslalo Hrvatskim vodama u srpnju 2013., zbog toga što je izvorišta Bijeli zdenci, Malogorski i Jazvine preuzelo od općine Radoboj na upravljanje tijekom 2010. te je za navedena izvorišta kao i za arteški bunar Podgoru u navedenom razdoblju izrađivala projektnu dokumentaciju. Društvo Humkom d.o.o., Hum na Sutli u očitovanju je navelo da će zahtjev za pribavljanje vodopravne dozvole poslati u najskorijem roku.

U vezi cijene vodnih usluga za poslovne prostore društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok je u očitovanju navelo da se za potrebe poduzeća (industrije) distribuira pitka a ne tehnička voda, te da je to uobičajeni model u drugim distribucijskim sustavima na području Republike Hrvatske. Društvo Niskogradnja d.o.o., Pregrada obrazlaže da je cijena vodne usluge za poslovne prostore viša u fiksnom dijelu, a u varijabilnom dijelu je niža, osim za jednog potrošača na području Kostelskoga, Kostela i Kostel brega, gdje je varijabilni dio cijene viši, te će preispitati opravdanost cijena za poslovne prostore.

Vežano za cijenu vodne usluge za socijalno ugrožene građane društva prihvaćaju nalaz Državnog ureda za reviziju i u očitovanju navode da su jedinicama lokalne samouprave na čijem se području obavlja distribucija i opskrba vodom poslala zahtjeve za utvrđivanje socijalno ugroženih građana i osiguranje sredstava u proračunu za pokriće razlike cijene vodnih usluga.

U vezi cijene vodnih usluga u stambenim zgradama društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok u očitovanju obrazlaže da se potrošačima u stambenim zgradama u kojima postoji jedan zajednički priključak za vodovodnu mrežu, ispostavlja više računa odnosno računi se ispostavljaju izdaju za svako domaćinstvo zasebno (a ne po priključku).

Za obračun fiksnog dijela cijene za svakog pojedinog korisnika u stambenoj zgradi, navodi da smatra opravdanim postupiti na taj način s obzirom na društvo ima povećane troškove (obrada podataka, izrada i dostava računa) koji ne ovise o količini isporučene vode.

3. Gubici vode

- 3.1. Štedljivo i racionalno korištenje vode jedno je od temeljnih načela Strategije upravljanja vodama Republike Hrvatske. Neracionalna potrošnja vode je rezultat, između ostalog, visokih gubitaka, koji su posljedica zastarjelosti i nedovoljnog održavanja sustava javne vodoopskrbe. Strategijom je predviđeno smanjenje gubitaka vode iz javnih vodoopskrbnih sustava na 15,0% do 20,0% (po uzoru na razvijene europske zemlje). Na području Županije, u 2012. je zahvaćeno (i kupljeno) 9 085 420 m³, a isporučeno 4 503 129 m³ vode, te je gubitak vode 4 582 281 m³ ili 50,4%. Najveće gubitke vode imaju Zagorski vodovod d.o.o., Zabok (54,4%), Niskogradnja d.o.o., Pregrada (49,7%), dok su manji gubici na područjima koje pokrivaju društva Krakom d.o.o., Krapina (24,9%) i Humkom d.o.o., Hum na Sutli (22,8%).

Iz navedenog proizlazi da niti jedno društvo ne udovoljava standardima utvrđenim Strategijom. Mjesečni gubici vode po priključku su od 2,9 m³ do 11,6 m³.

Društva koja imaju najveće gubitke, imaju staru vodoopskrbnu mrežu (dijelovi mreže stari su do 50 godina). Prema pisanim obrazloženjima društava gubici vode su posljedica neovlaštene potrošnje vode (krađa vode), nepreciznosti mjernih instrumenata u sustavu, nekontroliranog istjecanja vode u mreži na kućnim priključcima i drugog. Odredbe Zakona o vodama govore o održavanju komunalnih vodnih građevina u trajno funkcionalnom stanju i o neprihvatljivosti neekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga, stoga, osim izgradnji novih sustava, društva trebaju posebnu pozornost posvetiti održavanju funkcionalnosti postojećeg sustava (očuvanje i unapređenje, odnosno rekonstrukciju sustava), u svrhu ujednačenog funkcioniranja sustava i izbjegavanja neracionalne izgradnje. Smanjenju gubitaka bi pridonijela ugradnja potrebne opreme za nadzor i upravljanje sustavom.

Postojeći sustav obračuna i naplate naknade za korištenje voda ne stimulira štedljivo i racionalno korištenje vode, odnosno smanjenje gubitaka.

Naknada se obračunava i naplaćuje prema količini isporučene vode krajnjem korisniku (potrošač). Prema odredbama Uredbe o visini naknade za korištenje voda, propisana visina naknade je do konca 2012. iznosila 0,80 kn po m³.

Državni ured za reviziju predlaže radi smanjenja gubitaka vode, osim izgradnje novih sustava, pozornost posvetiti održavanju funkcionalnosti postojećeg (očuvanje i unapređenje, odnosno rekonstrukciju) u svrhu ujednačenog funkcioniranja sustava, preispitati mogućnost ugradnje opreme za nadzor i upravljanje sustavom, te financiranja navedenih investicija iz sredstava Europskih fondova.

- 3.2. *Društva u očitovanju na nalaz Državnog ureda za reviziju u vezi gubitaka vode obrazlažu da je uzrok gubitaka vode dotrajalost cjevovoda. Osim toga, društvo Zagorski vodovod d.o.o., Zabok navodi da je uzrok još i prostorna razvedenost te nedostatak financijskih sredstava za izmjenu dotrajalih sustava i nabavku potrebne opreme. Spomenuto društvo navodi da u svrhu smanjenja gubitaka vode poduzima niz kratkoročnih i dugoročnih mjera, a služba proizvodnje i distribucije vode podređena je već dulje vrijeme tom problemu.*

Program mjera za smanjenje gubitaka vode sadrži godišnje planove i ostvarenja izmjene dijela dotrajalih cijevi, opremljenost ekipa za otklanjanje kvarova za pravovremene intervencije, nabavljen je dio opreme koji služi za pronalaženje kvarova, periodično praćenje gubitaka i reagiranje na svako odstupanje, kontinuirana izmjena vodomjera zbog smanjenja posljedica inertnosti vodomjera, te podjelu sustava u zone opskrbe, mjerenja i aktivnosti za nalaženje skrivenih kvarova. Osim toga, društvo je angažiralo specijaliziranu tvrtku u svrhu obuke i pomoći zaposlenicima u pravovremenom otklanjanju kvarova. Formiran je radni tim koji ima tjedne zadatke, a na zajedničkim sastancima s predstavnikom spomenute tvrtke analiziraju se učinci u odnosu na program smanjenja gubitaka. Nadalje navodi da je u tijeku nabava posebnog vozila za terenski tim. Društvo navodi da su navedene mjere dale određene rezultate, da je zaustavljen trend rasta gubitaka i postupno dolazi do smanjenja gubitaka. Također smatra da sve navedene mjere, kao i nove koje će se prema donesenom programu poduzimati ne mogu brzo i kratkoročno dati značajnije rezultate, ali uz stalnu primjenu u slijedećih četiri do šest godina planira smanjiti gubitke na prihvatljivih 25,0%. Društva navode da za smanjenje gubitaka poduzimaju niz mjera i to zamjenu dotrajalih vodovodnih cijevi i vodovodnih priključaka (Krakom d.o.o., Krapina), provođenje javne nabave i potpisivanje okvirnog sporazuma s tvrtkom za sanaciju gubitaka vode (Niskogradnja d.o.o., Pregrada), ulaganja u nadzorno upravljački sustav, kontrole unutarnjih instalacija i sprječavanje neovlaštene potrošnje vode, zamjena starih dotrajalih vodovodnih cijevi, izmjene vodomjera u zakonskom roku, te izgradnjom novog vodoopskrbnog sustava (Humkom d.o.o., Hum na Sutli).

4. Prihodi i rashodi

- 4.1. Prema podacima iz računa dobiti i gubitka za 2012. ukupni prihodi svih isporučitelja usluga na području Županije su ostvareni u iznosu 106.323.421,00 kn, rashodi u iznosu 104.486,252,00 kn, te je ostvarena dobit u iznosu 1.837.169,00 kn. Prihodi od vodoopskrbe su ostvareni u iznosu 44.884.245,00 kn i čine 42,2% ukupnih prihoda. Rashodi za vodoopskrbu nisu zasebno iskazani u financijskim izvještajima, nego su iskazani u ukupnim rashodima zajedno s rashodima drugih djelatnosti te zajedničkih službi. Sva su društva ostvarila dobit. Najveću dobit je ostvarilo društvo Humkom d.o.o., Hum na Sutli u iznosu 791.600,00 kn i Zagorski vodovod d.o.o., Zabok u iznosu 775.976,00 kn.

Koncem 2012. potraživanja od kupaca svih isporučitelja usluga javne vodoopskrbe na području Županije su iznosila 31.371.900,00 kn, od čega se na potraživanja za isporučenu vodu odnosi 18.351.111,00 kn ili 58,5%. Sva društva poduzimaju mjere za naplatu potraživanja, no s obzirom da su potraživanja i nadalje vrijednosno značajna, mjere naplate nisu učinkovite.

Društva su u 2012. (osim društva Humkom d.o.o., Hum na Sutli) otpisala potraživanja iz ranijih godina u iznosu 489.010,00 kn ili 1,6% ukupnih potraživanja, za koja je nastupila zastara, što znači da mjere naplate nisu bile pravodobne.

Prema odredbi članka 241. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine 35/05 i 41/08), zastara se prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine. Koncem svake godine, u skladu s računovodstvenim propisima, društva provode vrijednosna usklađenja potraživanja.

Ukupna vrijednosna usklađenja potraživanja za 2012. iznose 481.359,00 kn, što je 0,5%, ukupnih rashoda svih društava. Najveći iznos vrijednosnog usklađenja ima Zagorski vodovod d.o.o., Zabok u iznosu 447.196,00 kn.

Prema podacima iskazanim u financijskim izvještajima, sva društava su ostvarila rashode za donacije raznim sportskim i drugim klubovima, udrugama i slično. Zagorski vodovod d.o.o., Zabok je donirao 259.653,00 kn, Krakom d.o.o., Krapina 73.781,00 kn, Niskogradnja d.o.o., Pregrada 34.797,00 kn i Humkom d.o.o., Hum na Sutli 10.883,00 kn. S obzirom da su društva osnovana radi pružanja usluga vodoopskrbe odnosno drugih komunalnih djelatnosti koje se obavljaju kao javna služba radi zadovoljavanja potreba stanovništva na određenom području, ostvarene prihode treba koristiti za podmirenje troškova poslovanja, te razvoj i unapređenje djelatnosti društva.

Državni ured za reviziju nalaže svim društvima poduzeti mjere za potpunu i pravodobnu naplatu prihoda. Svim društvima se nalaže odgovorno i ekonomično upravljanje javnim sredstvima u skladu sa svrhom poslovanja društva.

- 4.2. *Vezano za potpunu i pravodobnu naplatu potraživanja društva navode da koriste različite mjere i to višekratno slanje opomena, obilazak potrošača, tužbe i isključenja iz distribucije (Zagorski vodovod d.o.o., Zabok). Društvo navodi kako se velik broj poduzeća na distributivnom području nalazi u stečaju što se odrazilo na visinu vrijednosnog usklađenja. Društvo Humkom d.o.o., Hum na Sutli navodi da za potpunu i pravodobnu naplatu prihoda koristi mjere kao što su mjesečno slanje opomena nakon proteka roka plaćanja računa, korištenje agencijske naplate (telefon i opomena), sklapanje sporazuma o obročnoj otplati duga i tužbe, te smatra da je naplata potraživanja optimalna (iznosi oko 75,0%).*

VI. OCJENA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI RAZLIKA U CIJENI JAVNE VODOOPSKRBE

Isporučitelji usluga vodoopskrbe su odgovorni za utvrđivanje cijena javne vodoopskrbe u skladu sa zakonima i drugim propisima.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da razlike u cijeni javne vodoopskrbe na području Krapinsko-zagorske županije za 2012. nisu dovoljno ekonomski opravdane. Revizijom je utvrđeno da pojedini isporučitelji vodnih usluga nisu poduzeli radnje za pribavljanje vodopravne dozvole, nisu poduzeli mjere za objedinjavanje sustava te za modernizaciju i automatizaciju poslovnih procesa, nisu preispitali i dosljedno primjenjivali mjerila za raspodjelu zajedničkih troškova, nisu pratili utjecaj stvarnih količina isporučene vode i broja korisnika na cijene vodnih usluga i prema potrebi izmijenili cijene, te nisu evidentirali troškove vodoopskrbe odvojeno od drugih djelatnosti i utvrdili rezultate poslovanja za djelatnost vodoopskrbe, nisu preispitali potreban broj zaposlenika u sustavu vodoopskrbe u odnosu na stvarne potrebe društva i u odnosu na propisani zakonski minimum, nisu umanjili cijenu vodnih usluga za socijalno ugrožene građane na način da se uz varijabilni umanju i fiksni dio cijene vodnih usluga, nisu osigurali pravodobnu dostavu podataka o socijalno ugroženim građanima koji mogu ostvariti pravo na nižu cijenu vodnih usluga, nisu poduzeli mjere za smanjenje gubitaka vode, kao ni za potpunu i pravodobnu naplatu prihoda, te nisu upravljali sredstvima odgovorno i ekonomično u skladu sa svrhom poslovanja. Zbog navedenog se predlaže:

- poduzeti radnje za pribavljanje vodopravne dozvole u skladu s odredbama Zakona o vodama (Krakom d.o.o., Krapina i Humkom d.o.o., Hum na Sutli),
- poduzeti mjere za objedinjavanje sustava javne vodoopskrbe radi veće učinkovitosti, ekonomičnosti i svrhovitosti poslovanja, ujednačenosti cijene vode, preispitati mogućnosti ulaganja u izgradnju novih sustava, održavanje postojećeg sustava, modernizaciju i automatizaciju poslovnih procesa, ugradnju opreme za nadzor i upravljanje sustavom te uvođenje sustava za daljinsko očitavanje vodomjera iz sredstava Europskih fondova (sva društva),
- preispitati i dosljedno primjenjivati mjerila za raspodjelu zajedničkih troškova (Niskogradnja d.o.o., Pregrada, i Humkom d.o.o., Hum na Sutli),
- pratiti utjecaj stvarnih količina isporučene vode i broja korisnika na cijene (sva društvima), te prema potrebi izmijeniti cijenu vodnih usluga. Planirati i evidentirati troškove vodoopskrbe odvojeno od drugih djelatnosti, kako bi se omogućilo utvrđivanje rezultata poslovanja za djelatnost vodoopskrbe, izračun cijene vodnih usluga prema ostvarenim troškovima, te njihova usporedba s planiranim cijenama (Niskogradnja d.o.o., Pregrada, i Humkom d.o.o., Hum na Sutli).
- preispitati potreban broj zaposlenika u sustavu vodoopskrbe u odnosu na stvarne potrebe društva i propisani zakonski minimum, vodeći brigu da se ne naruši kvaliteta pružanja usluga (Zagorski vodovod d.o.o., Zabok i Krakom d.o.o., Krapina),
- umanjiti cijenu vodnih usluga za socijalno ugrožene građane na način da se uz varijabilni umanju i fiksni dio cijene vodnih usluga (sva društva),

- osigurati pravodobnu dostavu podataka o socijalno ugroženim građanima koji mogu ostvariti pravo na nižu cijenu vodnih usluga, te primjenu odredbi odluke o nižoj cijeni u skladu s utvrđenim kriterijima (sva društva),
- poduzeti mjere za smanjenje gubitaka vode (sva društva),
- poduzeti mjere za potpunu i pravodobnu naplatu prihoda (sva društva),
- upravljati javnim sredstvima odgovorno i ekonomično u skladu sa svrhom poslovanja društva (sva društva).

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba preporuka navedenih u ovom izvješću pridonijela povećanju pravilnosti načina utvrđivanja i usklađenosti cijena javne vodoopskrbe sa zakonima i drugim propisima te smanjenju razlika u cijeni javne vodoopskrbe, odnosno povećanju ekonomske opravdanosti cijena javne vodoopskrbe. Također, cilj danih preporuka je pridonijeti otklanjanju slabosti i nepravilnosti, te odgovornijem i racionalnijem upravljanju javnim sredstvima u javnoj vodoopskrbi na području Krapinsko-zagorske županije.